

Böyük inkişaf yolu keçən, Zəfər qazanmış Azərbaycan bütün dünyada hörmət olunan və etimad göstərilən ölkəyə çevrilib. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin ölkəmizə qısa müddətdə inanılmaz nailiyətlər qazandıran siyaseti dünya ölkələrinde böyük marağın səbəb olub. Dünya ölkəleri ilə qarşılıqlı etimad əsasında beynəlxalq münasibətlər, diplomatik əlaqələr də uğurla inkişaf edir. Bu gün Azərbaycan bir çox dünya ölkəleri ilə yanşı, Çinlə də diplomatik əlaqələri inkişaf etdirərək daha da möhkəmləndirir. Mövcud əlaqələr sabit və sağlam əsasda inkişaf edir. Ötən müddət ərzində dövlətlərimiz arasında əlaqələr qarşılıqlı faydalı tərəfdəşlik və dostluq prinsipləri əsasında uğurla inkişaf etdirilib. Bu əlaqələr xalqların mənafəyinə uyğun olaraq inkişaf edir. İkitərəflə əlaqələrin sürətə inkişaf edərək hazırkı səviyyəyə çatmasında yüksək səviyyəli qarşılıqlı səfərlər və imzalanan sənədlər mühüm rol oynayib. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin aprelin 22-də Çin Xalq Respublikasına dövlət səfəri əlaqələrin daha da genişlənməsinə töhfə verəcək. Səfer çərçivəsində Pekində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Çin Xalq Respublikasının Sədri Si Cinpin ilə geniş tərkibdə görüşü zamanı ötən il Astanada keçirilmiş görüş əsasında ölkələrimiz arasında strateji tərəfdəşliyə dair qəbul olunan birgə bəyanat məmənunluqla xatırlanıb. Söyügedən sənədde qarşılıqlı hörmət, bərabər səviyyədə etimad, bir-birinə dəstək və əməkdaşlıq prinsiplərinə əsaslanan strateji tərəfdəşliyin qurulması ifade olunub. Bu, iki ölkə arasında münasibətlərin tarixində mühüm mərhələni təşkil edən sənəddir. Əməkdaşlığı gələcəkdə də genişləndirmək, beynəlxalq məsələlərdə qarşılıqlı fəaliyyəti möhkəmləndirmək, iki ölkənin ümumi maraqlarını birlidə müdafiə etmək, eləcə də regional və qlo-

Azərbaycan-Çin: tərəfdəşlik üçün YENİ SƏHİFƏ!

bal sülh, sabitlik və inkişaf fəaliyyətini birgə təşviq etmək kimi məsələlər yer almışdır. Qəbul olunan Bəyanat ÇXR və Azərbaycanı rəsmi strateji tərəfdəşlərə çevirib.

DİALOQ VƏ ƏMƏKDASLIĞA XİDMƏT EDƏN LAYİHƏ - "BİR KƏMƏR VƏ BİR YOL"

Görüş zamanı ölkələrimizin beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən BMT, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı və digər təsisatlar çərçivəsində əməkdaşlıq məsələlərinə və qarşılıqlı dəstəklərinə toxunulub.

Çin Xalq Respublikasının Sədri Azərbaycanın Asiyada Qarşılıqlı Fealiyyət və Etimad Tədbirləri Müşavirəsinə (AQEM) sədrliyini məmənunluqla vurğulayaraq, bu xüsusda əməkdaşlıq üçün geniş imkanların olduğunu bildirib. Görüşdə Azərbaycanın və Çinin daim bir-birlərinin ərazi bütövlüyünü və suverenliyini dəstəklədikləri məmənunluqla vurğulanıb. Dövlətimizin başçısı "Vahid Çin" siyasetini həmişə dəstəklədiyini və Tayvanda keçirilmiş seçkiləri birmənalı şəkildə pişənidiyini qeyd edib. Azərbaycan və Çinin terrorizm, ekstremizm və separatizmə qarşı birgə səylərlə mübarizəsi qeyd olunub.

Si Cinpin COP29-un Azərbaycanda uğurla keçirilməsi və Qlobal Cənubun məraqlarının təmsil olunması baxımından Azərbaycanın fəaliyyətini yüksək qiymətləndirib. Görüşdə Hökumətlərarası Komissiyanın sonuncu iclasına toxunulub, humanitar və mədəni sahələrdə əməkdaşlıq məsələləri diqqətə çəkilib.

Məlumdur ki, Azərbaycan ÇXR-in Sədri tərəfindən irəli sürülmüş "Bir kəmər və bir

dövrlərdə Orta Dəhliz vasitəsilə Çindən Avropana gedən yüklerin həcmində artım dinamikası diqqətiçəkdir və bu istiqamətdə əməkdaşlıq üçün yaxşı imkanlar mövcuddur. Si Cinpin Prezident İlham Əliyevi Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının Çinə keçiriləcək Zirvə toplantısına və bu çərçivədə təşkil olunacaq bir sıra təntənəli tədbirlərə dəvət edib.

ÇİN AZƏRBAYCANIN TƏKLİF ETDİYİ SÜLH GÜNDƏLİYİNİ QƏTİYYƏTLƏ DƏSTƏKLƏYİR

Azərbaycan və Çin arasında əlaqələrin bütün sahələrdə daha da genişlənməsi üçün böyük potensial mövcuddur. İki ölkə arasında nəqliyyat, kənd təsərrüfatı, turizm, energetika, informasiya və kommunikasiya texnologiyaları istiqamətlərində əməkdaşlığın artan dinamikası diqqətdədir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Çin Xalq Respublikasına dövlət səfəri çərçivəsində aprelin 23-də Pekində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Çin Xalq Respublikasının Sədri Si Cinpinin iştirakı ilə Azərbaycan-Çin sənədlərinin imzalanması mərasimi olub.

Əvvəli səh. 2

Prezident İlham Əliyev və Sədr Si Cinpin "Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında hərəkətli strateji tərəfdaslıq əlaqələrinin qurulması haqqında Birgə Bəyanat"ı imzalayıblar. Hər iki dövlət başçısı diplomatik münasibətlərin qurulmasından ötən 33 il ərzində Azərbaycan-Çin əlaqələrinin inkişafındaki nailiyyətləri yüksək qiymətləndirib və səmimi, dostluq mühitində danişqlar aparıblar. Dövlətlər bir-birini prioritet

Azərbaycan-Çin: tərəfdaslıq üçün YENİ SƏHİFƏ!

təşkil edən, etibarlı və qarşılıqlı faydalı strateji tərəfdəş kimi nəzərdən keçirdiyini təsdiq edərək, qarşılıqlı siyasi etimadı daim möhkəmləndirməyə, qarşılıqlı dəstəyi gücləndirməyə, hər iki ölkənin xalqlarının mənafeyi naməni hərtərəfli əməkdaşlığı inkişaf etdirməyə hazır olduğunu ifadə edərək, hərtərəfli strateji tərəfdaslıq əlaqələrinin qurulması barədə yekdilliklə qərar qəbul ediblər. Bəyanatda qeyd olunur ki, tərəflər xalqlarının seçdiyi və milli şərtlərə uyğun olan inkişaf yolunu seçməkdə bir-birini möhkəm destəkləyir, hər iki ölkənin teməl maraqlarının, suverenliyinin, təhlükəsizliyinin və ərazi bütövlüyünün qorunmasına bir-birinə qətiyyətli dəstək verirlər. Azərbaycan tərəfi dünyada yalnız vahid bir Çinin mövcudluğunu, Tayvanın Çin ərazisinin ayrılmaz tərkib hissəsi ol-

duğunu, Çin Xalq Respublikası hökumətinin bütün Çini təmsil edən yeganə qanuni hökumət olduğunu tanır. Çin Azərbaycan tərəfinin təklif etdiyi sülh gündəliyini qətiyyətlə dəstəkləyir və qarşıdurmaya yönəlmış geosiyasi oyunları qeyri-mehsuldar hesab edir. Sənəddə o da qeyd olunur ki, tərəflər müasirleşməni birgə şəkilde irəli aparmaq və da-ha yüksək seviyyəli, yüksək dayanıqlılıq və uzunmüddətli sabitliyə malik yeni birgə inkişaf məkanı yaratmaq üçün "Bir kəmər, bir yol" təşəbbüsünün Azərbaycanın "İpək Yolunun dirçəldilmesi" dövlət inkişaf strategiyası və 2030-cu il qədər olan sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası ilə uyğunlaşdırılmasını möhkəmləndirmək barədə razılaşıblar.

REGIONAL VƏ QЛОBAL

İQTİSADI İNTEGRASIYAYA TÖHFƏ

Azərbaycan ilə Çin arasında iqtisadi əlaqələrin inkişafı, ölkələrimizin strateji tərəfdaslıq münasibətlərində mühüm yer tutur. Bu əlaqələrin genişləndirilməsi və mövcud problemlərin həlli məqsədilə 2009-cu ilin mayında Hökumətlərarası İqtisadi Komissiya yaradılıb. 2012-ci ildə Pekində, Azərbaycanın İqtisadi inkişaf Nazirliyi ilə Çinin Kommersiya Nazirliyi arasında əməkdaşlıq haqqında memorandum imzalanıb. Həmçinin Azərbaycan 2016-ci ildə Asiya İnfrastruktur İnvestisiya Bankına üzv olaraq beynəlxalq iqtisadi layihələrə daha sıx integrasiya edib. Azərbaycanın "Kəmər və yol" təşəbbüsünə verdiyi önem 2017-ci ilin oktyabrında Bakı-

Tbilisi-Qars dəmir yoluunun açılışı ilə öz təsdiqini tapıb. Bu mühüm layihə həm Azərbaycan, həm də Çin üçün iqtisadi əlaqələrin daha da möhkəmlənməsinə və regional ticarət marşrutlarının inkişafına xidmət edir.

Azərbaycanın "Kəmər və yol" təşəbbüsünə verdiyi önem 2017-ci ilin oktyabrında Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yoluunun açılışı ilə öz təsdiqini tapıb. Bu mühüm layihə həm Azərbaycan, həm də Çin üçün iqtisadi əlaqələrin daha da möhkəmlənməsinə və regional ticarət marşrutlarının inkişafına xidmət edir. Çin hökuməti bə dəmir yoluun istifadəyə verilməsini və tikintisində Azərbaycanın oynadığı mühüm rol yüksək qiymətləndirib. Çin həm Şərqi-Qərb, həm də Şimal-Cənub neqliyyat marşrutlarının kəsişməsində yerləşən Azərbaycanla əməkdaşlığı böyük diqqət ayırır.

Ardı Səh. 4

Əvvəli Səh. 3

Bu əməkdaşlıq yalnız iki ölkə arasındaki əlaqələri möhkəmləndirməklə məhdudlaşdırır, həm də regional və qlobal iqtisadi integrasiyanı gücləndirmək üçün müüm amildir. Orta Dəhliz Avropa və Mərkezi Asiyani Xəzər dənizi vasitəsilə Çinlə birləşdirən etibarlı və təhlükəsiz marşrutu əvvəlib. Azərbaycan ilə Çin arasında tranzit daşımaların həcmi 2024-cü ildə 378 min ton olub və bu göstərici 2023-cü illə müqayisədə 86 faiz çoxdur. 2024-cü il ərzində Çindən Azərbaycana ixrac və tranzit rejimində Orta Dəhlizlə 287 marşrut qatarı yola salınıb.

Onu da qeyd edək ki, Çin Azərbaycanın Orta Dəhliz layihəsindəki rolunu yüksək qiymətləndirir və regionda bu əməkdaşlıq yeni enerji və ticarət marşrutlarının formalşamasına zəmin yaratır.

İKİ ÖLKƏ ARASINDAKI MÜNASİBƏTLƏRİN GƏLƏCƏK İNKİŞAF İSTİQAMƏTLƏRİ

Son illər ərzində Azərbaycan və Çin arasındaki əlaqələrdə xüsusi canlanma yaşa-nır. 2022-ci ilin sentyabrında, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının Səmərqənddə keçirilən Sammiti zamanı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ilə Çin Sədri Si Cinpin arasında keçirilən görüşdə iki ölkə arasındaki münasibətlərin gələcək inkişaf istiqamətləri müəyyənləşdirilib. 2023-cü ilin evvelində isə yüksək səviyyəli ikitərəfli mübadilələrin yeni dalğası başlayıb, qarşılıqlı səfərlər davam edib.

Bəyanatda ticari-iqtisadi əməkdaşlıq üzrə Hökumətlərarası Komissiya mexanizminin əlaqələndirici və rəhbər rolunu gücləndirmək, yaşıl enerji və rəqəmsal iqtisadiyyat sahələrində qarşılıqlı fəaliyyəti gücləndirmək yer alıb. Ticari-iqtisadi sahədə ikitərəfli əməkdaşlığın yüksək keyfiyyəti inkişafına

Azərbaycan-Çin: tərəfdəşliq üçün YENİ SƏHİFƏ!

təhfə vermek üçün investisiya əməkdaşlığı üzrə işçi qrupun yaradılması barədə qərar qəbul olunub. Tərəflər iki ölkənin ticarət və iqtisadiyyatının inkişafı üçün əlverişli şəraitləri birgə yaratmaqla ekoloji təmiz və yüksək keyfiyyətli kənd təsərrüfatı məhsullarının bazarlara qarşılıqlı çıxışını tədricən genişləndirmək niyyətindədirler.

Tərəflər sənaye sahəsində əməkdaşlığı daim dərinləşdirməyə və sənayenin rəqəmsal transformasiyasını fəal şəkilde irəlilətməyə hazır olduğunu da ifadə ediblər.

Səfər çərçivəsində Prezident İlham Əli-

yev Pekində Xalq Qəhrəmanları Abidəsinə ziyarət edib, Ümumçın Xalq Nümayəndəleri Yığıncağının Daimi Komitəsinin Sədri ilə və Çin Dövlət Şurasının Baş naziri ilə görüşüb. Həmçinin Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyeva, qızı Leyla Əliyeva və digər ailə üzvləri Pekində Böyük Xalq Sarayı ilə tanış olublar.

ÇOXŞAXƏLİ ƏLAQƏLƏR

Ölkələrimiz arasında bərpaolunan enerji sahəsində əməkdaşlıq üçün böyük im-

kanlar var və artıq Azərbaycanın müvafiq qurumları ilə Çin şirkətləri arasında bu sahədə çoxsaylı sənədlər imzalanıb. Ticarət dövriyyəsi son dövrlərdə 20 faizdən çox artdıb. Bərpaolunan enerji sahəsində əməkdaşlıq dair isə 6 sənəd imzalanıb. Bu sənədlər ümumilikdə 260 meqavat gücündə günəş elektrik stansiyaları, 100 meqavatlıq üzən günəş elektrik stansiyası, 30 meqavat gücündə batareya enerji saxlanc sistemi, dənizdə minimum 2 qıraqat gücündə külək elektrik stansiyasının inşası, daha 2 meqavat gücündə külək enerjisi layihəsinin inkişafı, eləcə də bərpaolunan enerji və elekt-

rik enerji sisteminin planlaşdırılması üzrə əməkdaşlığı əhatə edir. İmzalanan sənədlər sırasında İnvestisiya Müqaviləsi Qobustan rayonunda 100 meqavat gücündə günəş elektrik stansiyasının tikintisini və istismarını nəzərdə tutur. 2026-cı ildə istismara verilmesi nəzərdə tutulan stansiyada hər il təxminən 180 milyon kilovat-saat elektrik enerjisi istehsalı proqnozlaşdırılır. Bu isə ildə 39 milyon kubmetr həcmində təbii qaza qənaət etməklə yanaşı, atmosferə atılan karbon emissiyalarını 86 min ton azaltmağa imkan verəcək. Bu layihə üzrə Çin şirkəti ilə əməkdaşlıq hərrac vasitəsi ilə müəyyənləşdirilib.

"Bərpaolunan enerjinin inkişafı və elektrik enerji sisteminin planlaşdırılması"na dair Anlaşma Memorandumu isə Energetika Nazirliyi ilə Çin Xalq Respublikasının Elektrik Enerjisinin Planlaşdırılması və Mühəndislik İstututu arasında imzalanıb. Memorandum 2028-ci ildən sonrakı dövr üzrə bərpaolunan enerji mənbələrinin şəbəkəyə integrasiyası ilə əlaqədar ötürüçü şəbəkədə müvafiq anlaşmaların aparılmasını nəzərdə tutur. Araşdırılmaların nəticələrinə əsasən, texniki və iqtisadi baxımdan səməralı həllərin müəyyənləşdirilməsi və müvafiq təkliflərin hazırlanması planlaşdırılır. İmzalanan bu və ya digər sənədlər dövlətlərərəsə bərpaolunan enerji sahəsində əməkdaşlığı öz töhfəsinə verəcəkdir.

Göründüyü kimi, Çin və Azərbaycan respublikaları arasında demək olar ki, bütün sahələri əhatə edən əlaqələr mövcuddur. Belə ki, dünyanın bütün ölkələri ilə qarşılıqlı surətdə faydalı əməkdaşlıq yaratmaq prinsiplərini rəhbər tutan Azərbaycan Çinlə də uğurla və qarşılıqlı etimada əsaslanan münasibətləri davam etdirir. Dövlətimizin başçısının Çinə budoefki dövlət səfəri iki ölkə arasında strateji tərəfdəşliyin dərinləşdirilməsi işinə xidmət edəcək.

Zümrüd BAYRAMOVA